

Aan:
Mevrouw M. van Elteren (GroenLinks)

In afschrift aan:
Provinciale Staten van Utrecht

DATUM 28-9-2021
NUMMER 822AB2C0
UW BRIEF VAN 16-8-2021
UW NUMMER 882A0748
BIJLAGE -

DOMEIN LLO
CONTACTPERSOON R. P. Zoer
DOORKIESNUMMER 06-11713932
E-MAILADRES roland.zoer@provincie-utrecht.nl
ONDERWERP BEANTWOORDING SCHRIFTELIJKE VRAGEN
Beantwoording schriftelijke vragen ex art. 47 RvO provincie Utrecht, gesteld door mevr. M. van Elteren van de GroenLinks-fractie betreffende 'spreeuwen'

Geachte mevrouw van Elteren,

Uw toelichting:

Op 11 augustus 2021 verscheen er een artikel in het Algemeen Dagblad met de titel: "Meer dan duizend spreeuwen gedood in Utrecht in twee maanden tijd" waarin staat dat er in de provincie Utrecht sinds 1 juni meer dan duizend spreeuwen zijn gedood. Verder valt er te lezen dat er de afgelopen vijf jaar 7.777 spreeuwen zijn gedood en dat die aantallen nergens anders in Nederland zo hoog zijn. Een interne, onafhankelijke commissie adviseerde de provincie volgens het artikel om nader onderzoek te doen naar alternatieve maatregelen, maar dit onderzoek is naar wij begripen niet uitgevoerd.

Bronnen:

<https://www.ad.nl/utrecht/meer-dan-duizend-spreeuwen-gedood-in-utrecht-in-twee-maanden-tijd~af757c2c/>

<https://stats.sovon.nl/stats/soort/15820/?prov=UT>

Naar aanleiding van bovenstaande heeft u de volgende vragen.

1. Klopt het dat de aantallen gedode spreeuwen veel hoger zijn in de provincie Utrecht dan in de rest van Nederland? Zo ja, hoe groot is dat verschil met andere provincies en is er bekend wat de reden is dat deze aantallen hoger zijn? Zou dit toegelicht kunnen worden?

Antwoord:

Het klopt dat er in onze provincie relatief meer afschot van spreeuwen heeft plaatsgevonden ter ondersteuning van verjaagacties vergeleken met andere provincies. In onze provincie liggen relatief veel oudere hoogstam kersengarden die vanuit praktisch oogpunt niet kunnen worden overnet of kunnen worden overtunneld met folie of slechts tegen zeer hoge kosten ter bescherming tegen vogelvraat. In de rest van het land is de kersenteelt sneller dan in onze provincie geëvolueerd van een extensieve (hoogstam)teelt naar een intensieve laagstamteelt kersenboomgaarden. In onze provincie is 20% hoogstam, in de rest van Nederland 10%. (bron: Nederlandse Fruittelers Organisatie; NFO). Deze laagstamteelt leent zich goed voor oogstbescherming tegen vogels, maar ook tegen hagel en regen door overdekking met net en/of folie. Hoogstamboomgaarden dragen bij aan de biodiversiteit van het Utrechtse fruitgebied. Ze bieden een

aantrekkelijke leefomgeving voor soorten zoals das, steenuil, spechten, vlinders, vleermuizen, etc. en dragen bij aan de landschappelijke schoonheid.

2. Klopt het dat een interne, onafhankelijke commissie, de provincie Utrecht adviseerde om nader onderzoek te doen naar alternatieve maatregelen, maar dit onderzoek is niet uitgevoerd? Zo ja, wat is de reden dat dit onderzoek niet uitgevoerd is? Op welke wijze past dit bij het provinciale uitgangspunt om in de eerste plaats in te zetten op preventieve methoden? En is het college bereid om dit onderzoek alsnog uit te voeren?

Antwoord:

In ons beleid is preventie al jarenlang het uitgangspunt, ook omdat de Wet natuurbescherming daarop is ingericht. De Faunabeheereenheid dient in haar faunabeheerplan met onze beleidsuitgangspunten hieromtrent rekening te houden. In de door hen aangevraagde ontheffing hebben we dit vertaald in de ontheffingsvoorschriften. Er moeten minimaal twee preventieve maatregelen zijn genomen (akoestisch/ visueel) om faunaschade aan steenvruchten te voorkomen. Pas als deze preventieve maatregelen niet tot het gewenste resultaat leiden, mag tot ondersteunend afschot worden overgegaan. Het is naast overnetten bijvoorbeeld toegestaan om haviken, slechtvalken en woestijnbuizerds in te zetten ter verjaging van spreeuwen. Het advies van de commissie is door ons niet overgenomen omdat de opties met betrekking tot preventieve maatregelen reeds zijn onderzocht en staan beschreven in de Preventiekit van Bij12. Aan deze maatregelen liggen veelal al wetenschappelijke onderzoeken ten grondslag. Al deze middelen staan de kersenteler ter beschikking. Wij zijn niet bereid dit onderzoek alsnog uit te (laten) voeren.

Er zijn diverse onderzoeken uitgevoerd naar de bescherming van de kersen door een overkapping vanwege regen, hagel en vogels, ook door de fruittelers zelf. Kersentelers zien de mogelijkheden hiervan, alleen de grote investering van 60.000 tot 70.000 euro per hectare is vooral voor de kersenboomgaarden 'oude stijl' met lage plantdichtheden en relatief hoge kersenheden uit verschillende invalshoeken gezien een moeilijk te nemen drempel. Deze maatregelen zijn alleen rendabel als de oude hoogstamboomgaarden worden vervangen door moderne aanplant met veel laagstam kersenheden per hectare. Deze boomgaarden hebben hogere aanplantingskosten maar in verhouding lagere plukkosten zodat oogstzekerheid een belangrijke factor wordt. Overkapping is dan in het belang van de teler. Belangrijk nadeel is dat bij deze intensieve teelten biodiversiteitsverlies optreedt, en niet bijdragen aan het landschapsschoon in en rond de boomgaard vergeleken met een hoogstamgaard. Wij zoeken hier de balans tussen de staat van instandhouding van de spreeuw en het behoud van leefgebied van andere soorten in de hoogstamboomgaard, ook vanuit cultuurhistorisch oogpunt.

In de ontheffing voor ondersteunend afschot van spreeuwen hebben wij daarnaast een quotum opgenomen voor het voor het toepassingsgebied.

De spreeuw is een inheemse vogelsoort die beschermd wordt door de Nederlandse en Europese wetgeving. In het artikel staat dat er momenteel minder dan 40 procent van de populatie uit de medio jaren tachtig over is. Uit gegevens die Sovon Vogelonderzoek verstrekt blijkt dat de staat van instandhouding van de spreeuw als broedvogel in Nederland matig ongunstig is en het toekomstperspectief eveneens matig ongunstig is. Ook in de provincie Utrecht is er de laatste twaalf jaar sprake van een significante afname van de spreeuw als broedvogel.

3. Is het college het met GroenLinks eens dat het, gezien het matig ongunstige toekomstperspectief van de spreeuw als broedvogel, niet wenselijk is om spreeuwen te doden en het van belang is om preventieve middelen in te zetten? Zo nee, waarom niet?

Antwoord:

Wij zijn ons bewust van de positie van de spreeuw. De staat van instandhouding van de spreeuw, die als broedvogel in Nederland matig ongunstig is, is als niet-broedvogel in Nederland gunstig (Bron: Sovon). Om die reden hebben wij dan ook een quotum opgenomen in de ontheffing, om te borgen dat er wordt voldaan aan de zogenaamde ORNIS-norm. Het ORNIS-criterium houdt in dat indien het effect van een initiatief/ ontheffing leidt tot minder dan 1% van de jaarlijkse natuurlijke sterfte van de soort er geen aantoonbaar effect is op de populatieomvang van de soort en er daardoor dus ook geen aantasting is van de gunstige staat van instandhouding van de soort. Preventieve middelen dienen altijd eerst ingezet te worden, voordat er gebruik kan worden gemaakt van de ontheffing.

4. Spreeuwen worden onder andere gedood om schade voor fruittelers te voorkomen. Hoeveel schade aan fruit is er de afgelopen jaren getaxeerd en welke preventieve middelen zijn er toegepast om schade te voorkomen? Hoe effectief waren deze preventieve middelen? Hoe verhoudt het afschot zich tot de getaxeerde schade?

Antwoord:

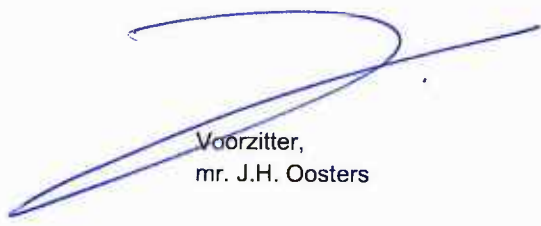
Faunaschade aan steenvruchten (waaronder kersen) komt niet aanmerking voor een schadetegemoetkoming op grond van onze, met andere provincies afgestemde, Beleidsregels natuur en landschap (BNL). Omdat het aanvragen van een tegemoetkoming in de schade daarom geen zin heeft wordt er ook geen schade getaxeerd en hebben wij ook geen zicht op de verhouding tussen afschot en getaxeerde schade. Daarom is de kersenteler er veel aan gelegen om schade te voorkomen. De mogelijkheden zijn, zoals hiervoor aangegeven, afhankelijk van het typen boomgaard die de teler bezit. Het gaat hier onder andere om een knalapparaat, wat periodiek een luide knal ten gehore brengt, om de spreeuwen te verjagen. Daarnaast wordt ook gebruik gemaakt van lijnen waaraan blikjes gevuld met stenen of belletjes zijn bevestigd, die vanuit een centraal in de gaard gelegen mast zijn gespannen, en met de hand worden bediend (iemand trekt aan de touwtjes als zich spreeuwen in de gaard bevinden). Ook het inpakken van de bomen met folieverpakking of overmetting wordt toegepast.

5. Afdeknetten worden door BIJ12 genoemd als bewezen effectief middel. Is het afdekken van fruit met vogelwerende netten ook onderdeel van de preventieve middelen die ingezet worden alvorens er besloten wordt om spreeuwen te doden? Zo ja, wat is hier het effect van en is dit geëvalueerd? Zo nee, waarom niet?

Antwoord:

Zie antwoorden 1 en 2.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen